

דברי ישרים

גליון תק"ט 509

פרשת השבוע לצעירי העאן

בהוצאת מכון דברי יושר

ראש השנה תשפ"ז

מה לבקש ועל מה להתפלל בראש השנה

לתמו ומעני דעתו חשב החיט מה יבקש, והחליט לבקש תחלה שיתקנו לו את גג ביתו הדולף בחורף – בימות הגשמים, כי הרי זה עקר ההפרעה אצלו...

צעק עליו נפולאון 'וכי זה מה שמבקשים מקיסר, בקשה פעוטה וחסרת ערך כזו?'

הרהר החיט בדעתו מה יבקש, עד שהחליט לבקש בקשה שניה: שייסלקו את שכנו החיט, המתחרה בו ומקפח את פרנסתו...

שוב הרים הקיסר את קולו עליו, וכעס על כך שהעז לבקש בקשה פעוטה כזו מהקיסר הגדול.

נבהל החיט והרהר, מה יוכל עוד לבקש מקיסר? הרי בקשותיו החשובות פעוטות הן אצל הקיסר הגדול, הרהר והרהר עד שהאירה במוחו הברקה אדירה, הוא אינו צריך כלום, יש לו רק בקשה אחת שתמלא את סקרנותו, והיא: שיואיל הקיסר לתאר לו כיצד הוא הרגיש בשעה שערכו הרוסים חפוש ליד המטה בה הסתתר...

פעת כבר פקעה סבלנותו של הקיסר שלשמע הבקשה התמוהה צעק עליו 'מחוצף', מזלזל הוא בכבוד המלך ודינך נגזר למות בתליה!

מיד קפצו עליו חילי הקיסר וכבר פרכו את חבל התליה על צווארו, והנה, רגע לפני שתלוהו, פקד הקיסר: שחרוהו...

ואז פנה אליו ואמר לו: 'עכשו אתה יודע מה הרגשתי כשהיו הרודפים לידי וספגת מות רחפה עלי?'

שאלה שכלם שואלים, גדולים וקטנים, כשאנו מתפללים לפני ה' בראש השנה, מה לבקש ממנו?

רבי יעקב נימן זצ"ל ענה על כך תשובה ברורה וחדה, לשם כך הוא ספר מעשה ומשל ועוד מעשה שיש בו גם משל.

המעשה הראשון, מעשה שהיה כך היה: לפני מאתיים ואחת שנים יצא הקיסר הצרפתי – נפולאון בונפרטה למלחמה נגד המעצמה הרוסית, נצחונות רבים עלו בחלקו והצבא הרוסי נחל אבדות רבות, עד שהגיע החורף הרוסי שהכריע את הצבא הצרפתי שלא הסכין להתמודד עם הקר הרוסי העצום, מכאן ואילך החלו הקיסר הצרפתי וצבאו לסגת חזרה למדינתם.

בקשו הרוסים לתפס את הקיסר הצרפתי ולשם כך חפשו אחריו בכל מקום, אך לא עלתה בידם לתופשו כי הוא התחפש ושנה את צורתו, באחת הפעמים כמעט ועלו על עקבותיו, ובמהלך מנוסתו נכנס לבית חיט יהודי באחת העירות, ובקש ממנו שיחביאהו.

החיט לא ידע מי המבקש, אך מלא את מבקשו והחביאו היטב בביתו ואף כשבאו המחפשים, חפשו ולא מצאו.

לאחר שהמשיכו המחפשים בדרךם, יצא הקיסר מהמחבוא, ועד מהרה הצטרפו אליו אנשיו הקרובים שומרי ראשו וחיליו הנאמנים.

פעת, הוא ספר ליהודי שהוא הקיסר ובזכות שהציל את חייו, הוא יכול לבקש ממנו שלשה דברים.

רגע! התבוננו! אומר רבי יעקב זצ"ל וכי אנחנו לא דומים לחיט? עומדים אנו ונצבים לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא בימים אלו, ומה אנו מבקשים? פרנסה, חיים טובים, וכי כך צריך לבקש ממי שיכול הכל? דברים קטנים? בקשות פערטות?

צריכים אנו לבקש שה' יגלה עלינו את כבוד מלכותו במהרה, אם נבקש ונקבל את הבקשה העקרית, ממילא יהיו לנו את כל הדברים הפערטים והקטנים. ורבנו אינו מרפה ומביא לכך ראיה הלכתית, הרי אם שכח ולא אמר 'זכרנו לחיים', אינו חוזר, אלא ממשיך בתפלתו, אבל אם לא אמר 'ובכן תן פחדך...' חוזר ומתחיל להתפלל שנית, הנה לנו הוכחה מה העקר ומה לא. ואם זה העקר, הוא כולל גם את הטפל, אבל ודאי שהטפל לא כולל את העקר.

למה הדבר דומה? למלך שהתרצה לקרוביו ואמר להם: כל מה שתבקשו ממני אתן לכם, אחד בקש סחורה, השני חנות, ואלו השלישי בקש שיתן לו המלך את בתו לאשה, ומשפך הוא יקבל הכל, כך גם אנחנו צריכים לבקש את העקר וממילא יהיה הכל כלול בתוכו.

אם כך, נשאלת השאלה, מדוע תקנו בנסח התפלה לבקש על חיים ופרנסה?

התשובה היא, שכאשר יודעים מהו העקר ומבקשים אותו בבקשה גמורה, נתנת האפשרות לבקש גם על התפל, והכל מתוך הבקשה על העקר.

וכדי להמחיש את הדבר ספר רבנו את המעשה השני שמשלנו עמו.

את הספור הזה ספר לרבי יעקב זצ"ל, מורו ורבנו רבי משה רוזנשטיין זצ"ל המשגיח הגדול של ישיבת לומז'א.

פעם נסע רבי משה ברכבת, ופגש בחסיד מודז'ין, שספר לו מעשה ברבו הקדוש. חסיד אחד נכנס אל הרבי ובקש עצה וברכה בעניני פרנסתו. והרבי דחה אותו באמרו: 'אינני מתעסק בהבלי עולם הזה'.

יצא החסיד, נכנס חסיד שני, ושוחח עם הרבי כשעתיים, והשיחה נסבה אך ורק בעניני פרנסה.

חזר החסיד הראשון אל הרבי, ושאלו מדוע לא רצה לשוחח אתו בענינים אלו, ואלו עם חברו האריך כל כך לדבר בעסקי פרנסה?!

'אמשל לך משל' ענה הרבי. עגלון נכנס לחנות כל בו לסחורות יקרות ובקש שימכרו לו מעט שמן כדי לשמן את גלגלי העגלה. מהר בעל החנות וסלקו משם בגערה: 'אינני סוחר שמן לעגלות, רק דברי ערך'!

לא נשאר העגלון חיב, ותמה: 'מדוע לקונה שהיה לפני נתת שמן לצורך העגלה?' אמר לו בעל החנות: הקונה שלפניך רכש סחורה יקרה, עליה הרוחתי סכום נכבד, לכן נתתי לו גם שמן שהיה צריך לגלגליו. אבל אתה – אינך מבקש כי אם שמן לגלגלי עגלתך, הריני מודיעך בזאת: אינני מוכר שמן לגלגלים.

כך, אמר הרבי לאותו חסיד: פלוני שבא תמיד לשאול בעצתי בעניני חנוך הבנים, בקביעות עתים לתורה, ושאר עניני עבודת ה', לפיכך, כשבא פעם להתייעץ בעניני פרנסה, הקדשתי לו מזמני לשוחח אתו על כך, לפי שאי אפשר בלי פרנסה לחנך את הילדים ולעבד את ה', אבל אתה, שבאת לבקש רק עבור פרנסה – רק 'שמן לגלגלים', אני אינני סוחר של שמן...

וכך אמר הגאון הצדיק המשגיח רבי משה רוזנשטיין זצ"ל: כשאדם כל השנה קובע עתים לתורה ומקיים את המצוות ועושה נחת רוח ליוצרו, ובא לפני א-לקיו בראש השנה לבקש פרנסה ועניני גשמיות, נותן לו הקדוש ברוך הוא משאלות לבו, כדי שיוכל לעבוד את ה' ולקיים מצוות, אבל מי שמבקש רק פרנסה וגשמיות ושוכח את העקר, עליו לדעת: אין הקדוש ברוך הוא סוחר של פרנסות...

אז מה לבקש ועל מה לבקש? לבקש הכל!

אבל לזכר את העקר, ומתוך בקשת העקר, הבקשה של 'גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה והופע והנשא עלינו לעיני כל חי' – המלכת ה', מכאן אפשר כבר לבקש הכל בכל מפל כל, כי אם אנו מבקשים חיים ופרנסה לעבודת ה', להמלכתו עלינו, ודאי שנקבל כל מה שנבקש.

לשנה טובה תכתבו לחיים טובים ולשלום